

Hazafelé

...tartunk a balatoni mútón. Budapest határában, a Kamaraerdő dombján egyszerre tűnik elénk a város. Felhős az ég, mintha valamennyi csillaga a földre költözött volna. És micsoda csillagok! Szikrázó, tündöklő gyémántok, vakító igazgyöngvsorok és száz és száz izzó vérvörös rubincslag. Fenséges és lélekzet-elállító. Vad indulót dobog a szívünk, karunkat kifarjuk, mintha magunkhoz akarnánk ölelni a drága várost.

S itt, a Kamaraerdő tetején mindig újra és újra eszembe jut egy gyermekkori emlék. Tízéves voltam, amikor az iskolában dolgozatot kellett írunk arról, hogy „Miért szeretem Budapestet.” En akkortájt kerültem fel faluról. Szívem még tele volt a tágas mezők, kertek és virágok színeivel. Gyűlöltem és

útáltam a zajos, kormos utcákat, a rideg kőházakat és a more ház mestert, aki reggeltől estig rikácsolta: „Takarodjatok be a gangró! Ne ordítózzatok.” Utáltam a sivár, poros tereket, ahol a csász elszedte a labdát, a rosszkedvű embereket, akik nem köszöntik egymást az utcán. Félttem a szigorú várostól, ahol még a régi ágyam is idegenné vált a sötét udvari szobában. Még nem tudtam akkor, hogy miről híres a hídfőn a turul, nem tudtam, hogy két utcányira tőlünk a Rókus várja a nyomor és kétségbeesés adóját, az öngyilkosokat. Nem tudtam, mi a „dei” és mi a Margit-körút.

Es nem ismertem a város szépségét és hősiességét sem, nem hallottam még amikor a Vörös Csepelről, nem tudtam, hogy éjszakáról-éjszakára röpcédulákat szórnak Anoyalföldön és, hogy reggelente nagy festett betűket látni a Váci-út kerítésein — betűket, amelyek megrettentik a zsarnokot és boldog, tiszta jövőt villantanak a fázó, sovány munkások elé. Nem tudtam még, hogy milyen forrón lehet szeretni a Józsefváros kis utcáit és a Nagyréteget és a budai hegvek világot, amely rejtetegeti és óvja azokat, akik harcra indulnak nap mint nap azért, hogy igazi hazánknak

és otthonunk legyen Budapest. Mondom: tíz esztendő voltam, erdők útján, napfény után vágódó gyerek. A dolgozat címét önkényesen áthúztam és felírtam: „Miért nem szeretem Budapestet.” S most, valahányszor meglátom a főváros ismerős fényeit feladom magamnak a régi feketét, és amíg az autó végigfut a kanyargós serpentinben, elgondolkozom rajta újra és újra: mit jelent nekünk ez a város? Mi teszi Budapestet Budapestté? Miért szeretem Budapestet?

Utcák Az olaszok állandó jelzővel ékesítik nagy városaikat. Milánó a „gazdag”, Nápoly az „édes”, Firenze a „szép”, Palermó a „rejtetes”, Velence a „tenger menyasszonya”, Bologna a „tudós”, Róma az „örök”.

Ha Budapestnek melléknevet adnék azt mondanám, hogy a „fiatal”. Mert hiába is tanultad Budapest-

ről, hogy már a XIII. század elején említik a várost III. István és II. Endre király okiratai, és hogy Mátyás korában milyen fényes volt Buda vára.

Blaha Lujza-teret, ahol a földalatti fúrását bámulja az ácsongó tömeg. A Margit-híd felszedett útburkolatát látod, vagy az Istenhegyi-utét, vagy a Rotten-

biller-utcaét (mert a város valamely portján egészen biztosan most is javítják az úttestet). Építőállványokat látsz és új házsorokat, vidám erkélyeket. Budapest a „fiatal”. Most éli kamaszkorát a város. Nyújtózik kőövi régi utcáit. Csepel és Béke-út, Rákosi Mátyás Kultúr-ház és újpesti áruház — órák alatt nőnek fel előtte a modern városrészek és paloták. S ha néha szertelen és kapkodó is ez a növekedés, ha olykor pattanások is képződnek rajta, mint az autóbuszvégállomás ferde falai, vagy a dunaparti dülöngélő étterem, se baj, kőövi. Gyönyörű ifjú lesz belőle.

Hidak. Miért a hidakról beszél mindenki? — csodálkoznak a külföldiek. A mi hídjaink nemcsak a város vérkeringését biztosítják, nemcsak a két partot kötik össze. A mi hídjaink győzelmes jelképek. Nagy erőpróbák és hősök szülőhelye. Kossuth-híd: legyőztük a halált. Szabadság-híd, Margit-híd, Lánchíd: új honfoglalás. Sztálin-híd, Petőfi-híd: erősek vagyunk és gazdagok.

A mi hídjaink pillére harcoss jelenünk, iva boldog jövőnk.

Statisztika Nem hivatalos statisztika, csak úgy a magam gyönyörűségére csináltam: Minden második embernél

biller-utcaét (mert a város valamely portján egészen biztosan most is javítják az úttestet). Építőállványokat látsz és új házsorokat, vidám erkélyeket. Budapest a „fiatal”. Most éli kamaszkorát a város. Nyújtózik kőövi régi utcáit. Csepel és Béke-út, Rákosi Mátyás Kultúr-ház és újpesti áruház — órák alatt nőnek fel előtte a modern városrészek és paloták. S ha néha szertelen és kapkodó is ez a növekedés, ha olykor pattanások is képződnek rajta, mint az autóbuszvégállomás ferde falai, vagy a dunaparti dülöngélő étterem, se baj, kőövi. Gyönyörű ifjú lesz belőle.

Hidak. Miért a hidakról beszél mindenki? — csodálkoznak a külföldiek. A mi hídjaink nemcsak a város vérkeringését biztosítják, nemcsak a két partot kötik össze. A mi hídjaink győzelmes jelképek. Nagy erőpróbák és hősök szülőhelye. Kossuth-híd: legyőztük a halált. Szabadság-híd, Margit-híd, Lánchíd: új honfoglalás. Sztálin-híd, Petőfi-híd: erősek vagyunk és gazdagok.

A mi hídjaink pillére harcoss jelenünk, iva boldog jövőnk.

Statisztika Nem hivatalos statisztika, csak úgy a magam gyönyörűségére csináltam: Minden második embernél

könyvet látsz, minden második felnőtt tanul valamit, szakmai tanfolyamon, iskolán, szemináriumon.

Minden ötödik utca végén játszótérrel találkoz. Budapest népének össztönsúlya az elmúlt évben legalább 1,000 000 kilogrammal gyarapodott. Ebben ludas a Rétes- és a Palacsinta Bolt is.

Száz nő közül kilencvennyolcon kifogástalan cipő és harisnya van.

Száz lift közül nyolcvan nem működik és száz telefonfülke közül száz nem jó. Viszont csodálatos az új trolibusz és a cse-neli gyorsvasút. Tíz perc alatt a Boráros-térről a Rákosi Mátyás Művelk egyes kapujához érsz.

Legalább százszor annyi könyvet vásárolnak és legalább milliószor annyit mosolyognak az emberek, mint tíz évvel ezelőtt.

Szomszédok. Tizenöt esztendőig laktam egy józsefvárosi hércaszárnyában. Amikor elköltöztünk onnan, nem tudtam a legközelebbi szomszédok nevét.

Most, anvémmal, aki békebizottsági titkár, ha találkozunk, arról beszélünk, hogy Kovácsék kislánya milyen jó tanuló, hogy az öreg Kiséken segíteni kellene, mert az asszony beteg, hogy közösen választanak küldötteket, akik a tanácsnál elintézik, hogy villamosmegállót

kapjanak. Május elsején együtt díszítik a házat, van falújságjuk és a falújságon a házban lakó minden gyerek és unoka fényképe. A fényképeket Péterék gyűjtötték össze, az újságot Pataki Andris rajzolta és a felírást a harmadik emelet négyben lakó Vargáék készítették el. Az van ráírva, hogy „gyerekeinkért védjük a békét”.

Anyám soha sem járt szomszédolni és alaposan ellátta a

bajunkat, ha a pajtásainkat behoztuk a szobába és összeugráltuk a frissen sült padlót. Most minden héten meghívja az asszonyokat, olvasókört rendeznek és ha egy anya rákiabál az utána sündörgő gyerekére, hogy „maradj kinn, nem látod mennyi sarat hordasz be a cipődön” — akkor szeliden mosolyog. „Felmosom én azt egykettőre... fontosabb dolgaink is vannak, mint a padló.”

A mi házunkon pár évvel ezelőtt még nagy zománc tábla hirdette: „Háztulajdonos dr. Faragó Zsolt ügyvéd”. Most ugyanezen a helyen egy másik tábla van: „Házunk büszkeségei: Kiss Márton sztáhanovista esztergályos, Barna Károlyné kitüntetett pedagógus”.

Utcabál Az Aggteleki-utca igazán nem tartozik a főváros legszebb utcái

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

308

Szerző: *Felőr klóra*
MIÉRT SZERETEM

Cím: **BUDAPESTET?**

Forrás: *Bolza György*

1953. 11. 13.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely:

Idő:

1953 v

Személy:

Helyszám:

közé. De ezen a délutánon csodálatos volt. Zászlók, virágok, szalagfüzérék, lampionok csodaszéppé varázsozták. Néhány vidám fiatal harmonikát húzogatva növelte az amugyis kitünő hangulatot. Ártatlanul csöppentem bele: hazafelé igyekeztem, a Rákóczi-út felé. Vidám csoport keringett előttem, zakatoltak. Valaki elkapta a karomat. „Szabad?” „Jaj, nem, nézze, kabátban, aktatáskával vagvok, csak nem táncolhatok így.” „Majd én viszem a táskáját... merre igyekeznek?” „A Rákóczi-útra”. „Helyes, arra megvünk”. És megindult az éneklő, táncoló, bolondos, vidám menet a Rákóczi-út felé. Végigénekeltek, végigforogtak az Aggteleki-utcát. Míg a betegek, öregek is kikönyököltek az ablakon és mosolyogtak. Valahonnan virágot dobtak közénk. Egy margarétát elkaptam. Ma is őrzöm.

A 21-es villamoson láttam a következő jelenetet. Egy öreg anyóka nagy ügyel-bajjal kapaszkodott fel a lépcsőn. Egy fiatal rendőrőrnester készségesen odaugrott, felsegítette. A néni arca csupa mosolygás lett.

— Köszönöm, kedves, köszönöm — mondta és leült, körülmenvesen megigazította a kendőjét, maga mellé tette a fonnott kosarat.

— Hát bizony, gyereken, pár esztendővel ezelőtt nem örültem volna, ha egy rendőr karonfog.

A kocsiban mindent mosolygott.

— És most örül? — kérdezi a rendőrőrnester.

— Azt meghiszem — somolyog az anyóka —, itt van az unokám fényképe, a legidősebbiké. Rendőrhadnagy. Három esztendeje még marós volt a Ganzban, akár az apja, meg a nagyapja.

Vasárnap A házban, ahol lakom, 87 lélek van, közöttük 11 olyan, aki felszabadulás óta született. A többi 76 közül négyen a felszabadulás után voltak először a Margitszigeten, ketten azóta látták csak közről a Szabadsághegyet és heten a felszabadulás óta vol-

tak csak hangversenyen 76 közül 44-en a múltban nem jártak **vasárnap sehova** — legfeljebb a poros Tisza Kálmán-térre sétáltak ki, nagyrítkán elmentek látogatóba, moziba. Most vasárnap kora reggel egész karaván indul útnak. A második emelet kettőből Sanyi és Iván viitorlázó repülésre indulnak, az úttörők kirándulni. Az öreg Réti-házaspár is lecsoszog a negyedik emeletről: a Szigetre mennek.

Talán nem is emlékeznek már rá, hogy kilenc évvel ezelőtt a Sziget bejáratánál jegyet kellett váltani.

Amikor mi gyerekek voltunk, úgy játszottunk vonatost, hogy egymás mellé toltuk a székeket és azon „utaztunk”. Most a gyöngvörű egyenruhás gyerek igazi állomáson, igazi pénztárfülkében, igazi jegyet ad, igazi zászlóval int a pötlöm-forgalmústa és a sínent igazi gyöngvörű vonat indul el. És a fülkében a tizenkétéves kalauz udvariasan lyukasztja a jegyeket és izgalomtól kipirult arccal adja meg a szíves felvilágosítást: „Következik Csilléberc, úttörőköztársaság!”

A város pereme 1943-ban: korom, piszok, nincs villany, nincs gáz, nincs vízvezeték. 1953-ban: nézd meg a csepeli új lakóházakat, a Béke-utcát, a Kilián Györgv-iskolát, a Rákosi Mátyás kultúrházat...
Miért szeretem Budapestet?

Fut az autó a szerpentin úton. Tündöklő vörös csillagokat ningat a város. Az egyik csillag az országház kupoláján ragvog. Ott született az alkotmányunk.

Fut az autó, nézem a várost. Az utcákra gondolok. A Gorkijfasornak valaha Vilma királynő-út volt a neve. S az a tér, amelyik most a nagy művész, Jászai Mari nevét viseli — Rudolf trónörökös-tér volt. Milyen szépek, milyen drágák nekünk most még az utca nevek is! November 7-tér, Március 15-tér és ezerszer, milliószor fellelgetem a többi: József Attila-utca, Ságvári-tér, Fürst Sándor-utca, Vörös Hadsereg útja...

Fut az autó. Gyerekkoromban sokszor hallottam, hogy „tabániak”, „kőbányaiak”, „óbu-

daiak”, „lágymányosiak”. S hozzá is képzeltem mindjárt: a tabáni finom és előkelő vénkisasszonyokat, akik vasárnapként kávé mellett pletykáznak. A svábihegyi villák hájas textílnagykereskedőit, a Rózsadomb méltóságos asszonyait, a Pelófi Sándor-utca perzsabundás, kifestett nőit és naplopó ficsurjait — és a Tizenhárom Ház elnyűt, sovány munkásanyáit, az öröklé éhes, angol-kóros gyerekeket.

Most akár azt mondom: Váci-utca, akár azt, hogy József-körút — úttörőnyakkendős gyerekeket, vidám, egészséges, jól öltözött férfiakat és nőket látok, tiszta és fényes üzleteket — és angyalföldiek, tabániak, ferencvárosiak helyett „budapestiek” lakják a várost. Budapesti dolgozók, akik a főváros gazdái lettek.

Lenn a szerpentinút végén áll egy szobor. Magasraemelt kezében zászlót lenget. Osztaenko kapitány szobra.

Jelkép és emlékeztető ez a szobor éppen ott, Budapest határán. Soha sem feledhetjük el,

hogy Osztaenko kapitánynak és tízezer és százezer hős szovjet harcosnak köszönhetjük, hogy hazánk fővárosa a miénk. Minden új ház, minden új gyár, minden új játszótér és új liget azon a földön épül, amelynek minden rögét vértük és verejtékünk öntözte. Ők hozták el számunkra a szabadságot és az alkotó örömet. Ők hozták a vidámságot és a békét. Az ő fegyverük erejének köszönhetjük, hogy Budapest boldog gazdái vagyunk.

Fehér Klára